

memo

Eisen voor hergebruik van risicovolle bouwstoffen
afkomstig uit oeverbestortingen

Beste collega,

Inleiding

Bij projecten in de Rijkswateren komen vaak grote hoeveelheden oude oeverbestortingen vrij, zoals bij de reconstructie van natuurvriendelijke oevers. Deze oude oeverbestortingen zijn mogelijk geschikt voor hergebruik in een ander RWS-project, bijvoorbeeld bij de aanleg van nieuwe langsdammen of kribben.

Deze vrijgekomen oeverbestortingen zijn echter - door de jaren heen - een mengsel geworden van diverse bestortingsmaterialen waaronder 'risicovolle bouwstoffen' zoals koper-, lood- en staalslakken (samengevat metaalslakken). Deze metaalslakken zijn destijds zonder milieuhygiënisch bewijsmiddel toegepast en voldoen naar verwachting niet aan de normen van het Besluit bodemkwaliteit (hierna: Bbk). Het gescheiden ontgraven van deze bouwstoffen is in de praktijk niet mogelijk gebleken. Ook is een integrale afvoer van de totale hoeveelheid bouwstoffen (voor Maaswerken alleen al ca. 600.000 ton) en deze vervangen door uit het buitenland aan te voeren stortsteen, vanuit het kostenaspect en duurzaamheid niet gewenst.

Besluit bodemkwaliteit

Gezien de relatief sterke uitloging van (vooral) koper, zink en lood mogen *nieuwe* metaalslakken alleen nog worden toegepast in oeverwerken in Rijkswateren als deze bouwstoffen voldoen aan de samenstelling- en emissie-eisen van het Bbk. Voor *oude* metaalslakken geldt dat deze -in veel gevallen- inmiddels wel geschikt zijn voor hergebruik in projecten omdat door de verweerde buitenzijde de uitloging aanzienlijk beperkt is waardoor zij wel voldoen aan de samenstelling- en emissie-eisen van het Bbk.

Hoe gaan we in de praktijk om met deze risicovolle bouwstoffen?

In de praktijk is het vaak onduidelijk welke juridische en milieuhygiënische eisen er gelden ten aanzien van het hergebruik van vrijgekomen oeverbestortingen. Aangezien RWS het wenselijk acht om het hergebruik van *oude* risicovolle bouwstoffen, zoals koper- en loodslakken mogelijk te maken, is het van belang om het juridische kader en de milieuhygiënische eisen die daaruit volgen helder uiteen te zetten.¹ In de bijlage is ter ondersteuning van de uitvoeringspraktijk een

¹ Onderstaand overzicht is afgestemd met de Waterdienst (afd. WGEB en NWOB) en met de IVW (domein Waterbeheer).

Corporate Dienst

Griffioenlaan 2
3526 LA Utrecht
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 11 11
F 088 797 18 99
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Eefje Bruinsma
T 06-12916180
eefje.bruinsma@rws.nl

Datum

7 juni 2011

Bijlage(n)

1

stroomschema opgenomen waarin de hieronder omschreven milieuhygiënische en juridische vereisten zijn verwerkt.²

Corporate Dienst

Datum
7 juni 2011

Wettelijk kader voor hergebruik oeverbestortingen

Het wettelijk kader voor het hergebruik van bouwstoffen is het Bbk. Het Bbk stelt eisen aan de samenstelling en emissie vanuit deze bouwstoffen naar het oppervlaktewater en/of de (water)bodem en reguleert waar en wanneer het gebruik van bouwstoffen ook een nuttige toepassing in de zin van het Bbk is. Voorwaarde voor het hergebruik van (risicovolle) bouwstoffen is dat er voldaan wordt aan de samenstelling- en emissie-eisen van het Bbk. Hiernaast dient er uiteraard sprake te zijn van een nuttige en functionele toepassing conform artikel 5 van het Bbk.

Tijdelijke uitname binnen hetzelfde werk

Het Bbk kent naast de "reguliere" procedure voor het toepassen van bouwstoffen in een werk, tevens een vereenvoudigde procedure onder de noemer "tijdelijke uitname" van bouwstoffen uit een werk. De voorwaarde hierbij is dat de bouwstoffen niet worden bewerkt en op of nabij dezelfde plaats en onder dezelfde condities opnieuw in hetzelfde werk worden toegepast. Indien voldaan is aan de vereisten voor tijdelijke uitname geldt er geen onderzoeks- en meldingsplicht.³

Hergebruik van bouwstoffen in een ander werk

Wanneer een bouwstof niet op of nabij dezelfde plaats in hetzelfde werk wordt toegepast maar in een ander werk, dan hoeft de kwaliteit van de bouwstof ook niet opnieuw te worden vastgesteld, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- de bouwstof verandert niet van eigenaar;
- de bouwstof wordt niet bewerkt;
- de bouwstof wordt onder dezelfde condities toegepast;
- de toepassing wordt 5 dagen van te voren gemeld.⁴

* Wanneer er sprake is van onverdachte natuursteenproducten (m.u.v. breuksteen en steenslag) geldt er ingevolge artikel 29, eerste lid onder a Bbk, eveneens een uitzondering en hoeft de kwaliteit niet opnieuw te worden vastgesteld.

Hergebruik risicovolle bouwstoffen

Wanneer er sprake is van risicovolle bouwstoffen dan is het alleen toegestaan om gebruik te maken van bovenstaande uitzonderingen indien onderzocht is of deze bouwstoffen voldoen aan de samenstelling- en emissie-eisen. Dus bij hergebruik van risicovolle bouwstoffen dient *altijd onderzoek* gedaan te worden naar de kwaliteit van de bouwstof. Pas indien de bouwstof voorzien is van een milieuhygiënische verklaring kan gebruik worden gemaakt van de uitzonderingen zoals hiervoor omschreven.

² Dit Stroomschema is een product van de (voormalige) Werkgroep waterbodems (WGW). In deze werkgroep zijn de LD'en, RD'en en IVW vertegenwoordigd.

³ Zie artikel 27, tweede lid Bbk.

⁴ Zie artikelen 29, eerste lid onder c Bbk jo. artikel 32 Bbk.

Milieueisen

Voor een verantwoord hergebruik van oude oeverbestortingen gelden de volgende randvoorwaarden:

Datum
7 juni 2011

1. Uitgangspunt is dat verschillende soorten stortsteen –indien mogelijk- zoveel mogelijk gescheiden dienen te worden ontgraven, gekeurd en toegepast.
2. Indien er met zekerheid sprake is van 100% stortsteen van 1 soort, dan is tijdelijke uitname ingevolge artikel 27, tweede lid Bbk mogelijk, mits uiteraard voldaan is aan de juridische vereisten. De bouwstoffen dienen op of nabij dezelfde plek, binnen **hetzelfde werk** te worden toegepast. De reikwijdte van “op of nabij” is in het geval van hergebruik in de oever: 1 stuwpand; en bij hergebruik voor kribben: binnen dezelfde krib.
3. Een duidelijk visueel onderscheid tussen de diverse partijen is in de meeste gevallen niet mogelijk (mengsels). Concreet betekent dit dus dat vrijwel altijd een onderzoeksplicht conform het Bbk geldt. Omdat er sprake is van bouwstoffen kan hierbij gebruik worden gemaakt van de 2x2-toetsregel.
4. Partijen die NIET voldoen aan de samenstelling- en emissie-eisen van het Bbk moeten worden afgevoerd naar een erkende verwerker.
5. Het ‘verdunnen’ (opmengen met onverdacht materiaal, zoals zetsteen of basalt) is niet toegestaan.
6. Bij de partijkeuring wordt uitgegaan van vormgegeven bouwstoffen, alleen in pure vorm, dus niet vermengd met grond of baggerspecie en de kleinste duurzaam vormgegeven korrel > 50 cm³. Onderzoek zal moeten aantonen dat ook inderdaad voldaan wordt aan de eis van 50 cm³ voor de kleinste korrel. Als je rechtstreeks gaat hergebruiken zonder de grond of baggerspecie af te zeven, is het een niet-vormgegeven bouwstof. Ga je de fractie < 50 mm afzeven met een was/zeeftrammel, is het wel een vormgegeven bouwstof. Dus onderzoek in relatie tot de eis: vormgegeven - niet-vormgegeven bouwstof, meenemen in onderzoek.
7. In artikel 29 lid 1 onder a Bbk (niet-vormgegeven) is bepaald dat de uitzondering van dit artikel (niet bepalen van samenstelling en emissie) niet geldt voor breuksteen en steenslag. Hoe herken je breuksteen? Breuksteen is gebroken natuursteen met een nominale bovenmaat > 125 mm, waar ook stortsteen onder valt. Uitgezonderd zijn natuursteenelementen, zoals zetsteen en basaltzuilen.⁵
8. De lozingen tijdens het ontsteden van oevers worden gereguleerd door het Besluit lozen buiten inrichtingen (Bbi). Deze lozingen zijn ingevolge dat besluit meldingsplichtig. Indien er sprake is van waterbodempol met een kwaliteit boven de interventiewaarden, dan dient tevens een werkplan overlegd te worden.⁶ De lozingen bij het nuttig toepassen (hergebruiken) van bouwstoffen worden gereguleerd door het Bbk. In het Bbk is bepaald dat deze lozingen

⁵ Zie de definitie in de Leidraad Bouwstoffen 2009, blz. 91.

⁶ Er is een Handreiking werkplan Bbi beschikbaar voor RWS.

niet watervergunningplichtig zijn. Je kunt hier –alleen indien dat noodzakelijk is ter bescherming van het oppervlaktewaterlichaam- eisen stellen op grond van de zorgplicht van artikel 7 Bbk. Als het handig is om dit in de vorm van een werkplan te gieten kan dat uiteraard, maar een werkplan is ten aanzien van het toepassen niet juridisch afdwingbaar.

Corporate Dienst

Datum
7 juni 2011

9. De bemonstering van de partijen gemengde stortstenen vindt plaats door middel van een homogene steekproef van de gemengde stortstenen, immers de partijkeuring moet een afspiegeling zijn van de toe te passen partij. Het is toegestaan om de gemengde bouwstoffen als zodanig te onderzoeken op samenstelling en emissie.
10. De tijdelijke opslag van bouwstoffen (langer dan 6 maanden) in afwachting van nuttige toepassing is geregeld in het Activiteitenbesluit (Barim).⁷ Indien de bouwstoffen voldoen aan de vereisten van het Bbk dan is tijdelijke opslag met een melding toegestaan.

Ten slotte moet worden opgemerkt wordt dat:

- het vaststellen van de kwaliteit (milieuhygiënisch en civieltechnisch) van de bestortingsmaterialen ook privaatrechtelijk van belang is. De Uniforme Administratieve voorwaarden voor geïntegreerde contracten (UAV-GC) regelt de rolverdeling tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Hierin is bepaald dat de opdrachtgever verantwoordelijk is, indien sprake is van een afwijkende kwaliteit van grond en bouwstoffen. Om dit financieel risico voor de opdrachtgever beheersbaar te maken is een indicatief onderzoek van dit soort risicovolle bouwstoffen dus onontkoombaar.
- het afzeven van de aanhangende grond en baggerspecie door een was/zeeftrammel zal de milieuhygiënische en civieltechnische kwaliteit van de opnieuw te gebruiken bouwstoffen ten goede komen.

Met vriendelijke groet,

Eefje Bruinsma (CDR)
Wim van Grinsven (WD)

⁷ Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer.